

Siska Mulder

Met zachte hand

Op papier ga ik niet doen alsof. Ik zal een leven lang moeten simuleren en dit document is de enige plek waar ik eerlijk kan zijn. Schrijven helpt. Het meedragen van een geheim is zwaarder dan ik had gedacht. Ik begrijp nu waarom mensen vreemdgaan en dat vervolgens met hun stomme kop opbiechten. Op den duur is alles beter dan alleen zijn met het geheim.

Spijt is niet het goede woord. Spijt is voor lafaards die hun daden niet onder ogen durven te zien. Het schijnt dat seriemoordenaars er onbewust naar verlangen om gepakt te worden, omdat ze erkenning willen voor hun daden. Ze laten sporen achter, als een handtekening: *I was here*. De daad zelf is niet genoeg, de wereld moet weten hoe briljant ze zijn. Ze zijn intelligent genoeg om uit handen te blijven van de politie, maar ijdelheid doet hun uiteindelijk de das om. En met moordenaars bedoel ik: mannen.

Wij zullen nooit zo stom zijn.

Dit document zal door niemand worden gelezen, zelfs niet door de andere drie. Daar zorg ik voor. Ik schrijf dit niet omdat ik erkenning wil. Ik schrijf dit omdat ik wil begrijpen wat er is gebeurd.

De kop is eraf

De eerste ontmoeting met Frederique, Claire en Berdine was op z'n minst vreemd te noemen. Ik zat al twintig minuten met een glas wijn aan de bar, zodat ik ze een voor een, met een krant onder de arm als teken van herkenning, binnen kon zien lopen. Ik kwam niet graag in het tijdloos ogende café, waar het standaard druk was en galmde, maar voor deze gelegenheid leek het geschikt. Neutraal. Groot. Anoniem.

Vlak na elkaar arriveerden ze, met natte paraplu's en droge haren. Ze zagen er alle drie anders uit dan ik had verwacht. Toen ze elkaar hadden gevonden, schudden ze handen, lachten om die stomme kranten en bestelden een drankje. Ze keken om zich heen, ongetwijfeld op zoek naar mij, maar ik liet mijn krant op de bar liggen en wachtte. Een van de vrouwen ging op een kruk zitten, de andere twee bleven staan met hun rug naar me toe. Een paar minuten later stapte ik op hen af. Ik hield mijn krant in de lucht en gaf hun daarna een hand.

‘Mijntje, aangenaam.’

Ik was eraan gewend dat mensen die ik voor het eerste ontmoette vreemd opkeken van mijn naam, maar deze vrouwen wisten al hoe ik heette. Toch meende ik verbazing in hun blik te lezen. Ik vroeg me af wat voor voorstelling ze zich vooraf van mij hadden gemaakt.

Het café had een bovenverdieping en ik stelde voor om ons daar te installeren. De drukte die ontstond met het uittrekken van jassen,

het neerzetten van paraplu's en tassen gaf enige lucht, maar toen we eenmaal zaten, bleek de houten tafel waaraan we plaatsnamen zo smal dat hij intimiteit afdwong. Intimiteit die we alleen kenden via een computerscherm, dat warmte en licht uitstraalde maar je nooit aankeek, of een antwoord verwachtte.

We demonstreerden om het hardst dat we ons niet ongemakkelijk voelden. De werkelijke reden van onze komst roerden we nog niet aan. In plaats daarvan voerden we luchtige gesprekken over de onmogelijkheid van parkeren in de Amsterdamse binnenstad en de regen die maar niet ophield. We glimlachten naar elkaar als chimpansees die elk moment in de aanval kunnen gaan. Frederique wenkte de ober en stelde voor een fles witte wijn te bestellen. Ze had de natuurlijke autoriteit van een leider. Een lange, slanke gestalte met zwemschouders. Niets aan haar figuur verried dat ze twee kinderen had gebaard. Haar kortgeknipte haar benadrukte haar knappe gezicht; ze was een van de weinige vrouwen bij wie een kort kapsel niet seksloos maar elegant stond. Haar schijnbare perfectie leverde haar ongetwijfeld weinig vriendschappen met soortgenoten op. Ik wist dat ze in de gezondheidszorg werkte, meer had ze niet losgelaten over haar functie.

‘Maak er maar drie flessen van,’ zei Berdine tegen de ober. ‘Ik geloof dat we die wel kunnen gebruiken.’

Ik lachte met de anderen mee, blij dat er wat te lachen viel. Berdine leek de absolute tegenpool van Frederique. Gevoel voor stijl had ze niet en ze deed geen moeite dit te verbergen. Haar plumpe lichaam stak in een slecht zittend colbert en pantalon, die de ouderwetse benaming ‘broekpak’ verdienden. Haar voeten, zo had ik beneden aan de bar gezien, staken in het soort comfortabele schoenen waar vrouwen op hoge hakken met een mengeling van afkeer en jaloezie naar keken. Berdines dikke haar had met behulp van de juiste kapper prachtig kunnen zitten. Als ik niet had geweten dat ze advocaat was, had ik haar voor een verslonsde huisvrouw gehouden. Toen ze haar mond opendeed, veranderde dat. Na de opmerking over de wijn kwamen er louter volzinnen uit, die ze met schijnbare

nonchalance over haar toehoorders uitstrooide – ze was zichtbaar gewend aan publiek. Ik vroeg me af of ik haar mocht en herinnerde mezelf eraan dat ook zij hier met een specifieke reden was gekomen.

Toen even later bleek dat de ober haar verzoek serieus had opgevat en hij met drie flessen wijn aankwam, nam niemand de moeite hem uit de droom te helpen. Ik voelde me nog altijd ongemakkelijk. We wisten dingen van elkaar die niemand anders wist en tegelijkertijd kenden we elkaar niet. Misschien dat we daarom de eerste fles in hoog tempo leegden.

‘De kop is eraf,’ zei Claire en reikte naar de tweede fles wijn om nog eens bij te schenken. Ze was een meisjesachtige verschijning, met een lange, slordige vlecht over haar schouder, die uit een Engels tv-drama leek te zijn gestapt. Vermoedelijk zag ze er haar hele leven al ongeveer zo uit. Pas bij nadere inspectie merkte ik op dat zich rond haar grote ogen een netwerk van lijnen vertakte. Met haar zachte stem maakte ze een timide indruk, maar ze lachte verrassend luid. Ik vroeg me af hoe een uniform haar stond – tot ik bedacht dat ze, als hoofd personeelszaken bij de politie, vermoedelijk niet geacht werd een uniform te dragen.

Toen de glazen waren gevuld zei Berdine tegen Claire met spot in haar stem: ‘Dus jij bent Misty.’

Dat was de naam waaronder Claire online opereerde.

‘Het paard dat ik vroeger had willen hebben,’ antwoordde Claire. ‘Inmiddels niet meer, ik haat paarden. Maar ik doe me graag onnozeler voor dan ik ben.’

Het duurde even voordat ik de bedeesde toon waarop ze dit zei en de inhoud van haar woorden op me had laten inwerken. Hoorde het stemmetje soms ook bij de onnozele act?

Een eerste samenvatting van het gezelschap aan tafel: merkwaardig en niet op een sympathieke manier. Ik begon te denken dat het een vergissing was om deze vrouwen fysiek te treffen, dat ik het beter had kunnen laten bij de ontmoetingen in de chatgroep waar ik zo langzamerhand bijna elke avond inlogde, ondanks een algeheel gebrek aan tijd en energie. Ik had een man, een drukke baan als uitge-

ver, een dochter van vijf, een monumentaal huis met veel onderhoud, een verwaarloosde vriendenkring, twee nog levende, veel-eisende ouders en een schoonmoeder, twee bejaarde katten, dansles, een museumjaarkaart en een permanent schuldgevoel vanwege mijn tekortkomingen. Door het urenlange gechat met een stel onbekenden was er geen sprake meer van steken laten vallen, maar van een geruïneerd breiwerk. Uithalen en opnieuw beginnen.

Ik zou me rot moeten voelen over mijn online-activiteiten, maar het tegendeel was het geval. Ik verheugde me erop en liet alles ervoor uit handen vallen. Was ik willens en wetens bezig mijn comfortabele leven te saboteren? Ik wist het niet, zoals ik de laatste tijd zo veel dingen niet meer wist.

‘En jij,’ knikte Berdine naar Frederique, ‘gaat schuil achter de illustere naam Blacksheep, als ik het wel heb.’ Haar manier van praten had iets aanvallends, alsof ze zich in de rechtszaal bevond en een getuigenverklaring onderuit probeerde te halen.

Toen Frederique dit koeltjes beaamde en geen verdere uitleg gaf, zei Berdine tegen mij: ‘SPRWMN.’

Ik knikte: ‘Alias “Superwoman”. Dan moet jij “Hindeinhetveld” zijn.’

Berdine keek de groep rond. ‘Een rechtstreekse verwijzing naar mijn ranke verschijning, zoals jullie bij deze kunnen vaststellen.’

We lachten iets te gretig. In haar grap zat vast een kern van waarheid. Vermoedelijk had ze een hekel aan haar lichaam, zoals veel dikke vrouwen.

‘Volgens mij ben jij een ontzettend lieve vrouw,’ zei Claire.

Berdine keek verbaasd en Claire haalde licht haar schouders op. ‘Ik dacht dat we ons hier zouden laten zien. Dat we echt iets zouden delen. Maar als ik me heb vergist, hou ik mijn mond en ga ik na dit drankje naar huis.’

‘Jezus, en je ziet er nog wel zo schattig uit.’ Frederiques mondhoeven trilden licht, alsof ze zowel in huilen als in lachen kon uitbarsten.

Claire zwaaide haar vlecht over haar schouder. ‘Dat ben ik ook. Ik

ben veel te lief. Althans, ik doe tegenover de buitenwereld alsof ik lief ben.’

Aangemoedigd door haar eerlijkheid zei ik: ‘Ik weet niet hoe het met jullie zit, maar ik begin hiervan te zweten. Terwijl ik tijdens het chatten alles schrijf wat ik denk, zonder er ook maar een seconde mee te zitten.’

‘Jim lag afgelopen nacht keihard te ademen tijdens zijn slaap en ik wilde een kussen op zijn slecht geschoren kop drukken,’ citeerde Frederique zonder met haar ogen te knippen.

‘Dat was ik,’ zei Claire. ‘En in het echte leven heet hij geen Jim maar Ben.’

Tijdens onze privé-chat bespraken we onze huwelijksproblemen. We waren voorzichtig begonnen, maar hadden al gauw onze ergste fantasieën en frustraties prijsgegeven. Voordat ik deze vrouwen online trof, had ik het idee dat chatten iets was voor zielige mensen die zich eenzaam voelen. Ik had een man en een kind, ik had vriendinnen met wie ik kon praten, en toch vertelde ik deze vreemde verzameling vrouwen meer dan wie ook. Lange tijd, zeg tot mijn dertigste, had ik mezelf gezien als een open persoon, maar dat idee had ik losgelaten. Aan mijn vrienden gaf ik gedoeerde informatie over mezelf prijs en ik wekte een schijn van openheid, maar in wezen was ik gesloten. Dat ik ongelukkig was in mijn relatie – en misschien moest ik leren zeggen: dat ik een slecht huwelijk had – wisten alleen Misty, Blacksheep en Hindeinhetveld. Vriendinnen wilde ik ze niet noemen, eerder vertrouwelingen. Partners in crime. (Het voelde licht misdadig om details te delen die ik mijn intimi onthield.)

Als ik met hen chatte, voelde ik me maar een klein beetje rot vanwege het verraad aan mijn echtgenoot. Ik zat nog steeds te wachten op het moment dat ik overliep van schuldgevoel, maar het leek niet te gaan gebeuren. Avond aan avond vertelde ik deze drie personen wat er in mijn hoofd omging. De klomp in mijn binnenste was langzaam geslonken, als een niersteen die vanzelf vergruisde. Er was een helderheid voor teruggekomen die ik lang had gemist. Een slaapwandelaar die ontwaakte, zo voelde ik mij. Wat ik zag nu ik

wakker was, verontrustte me, dat wel.

Er ontstond een geanimeerd cafégesprek, waarin we elkaar overtroffen met verbale salto's en ironische commentaren. Nu we de ergste ongemakkelijkheid hadden overwonnen, keken we elkaar aan met de broeierige ogen van medeplichtigen. We paraphraseerden elkaars online-ontboezemingen, wat niet pijnlijk werd, hoe gênant ze ook waren, omdat we allemaal de ergste dingen hadden geschreven. Met smaak begonnen we wederzijdse citaten over tafel te gooien. Berdine bekende dat ze haar man Lennert consequent Trudie noemde. 'En hij protesteert niet eens,' voegde ze er verontwaardigd aan toe. 'Eerst lachte hij erom en nu is hij eraan gewend. Als ik de kinderen vraag waar Trudie is, gaan ze hem halen.'

Schijn bedroeg, wist ik. Lennert/Trudie leek een brave sukkel, maar ondertussen had hij het uitstekend voor elkaar. Het huishouden en de opvoeding van de kinderen liet hij vrijwel geheel aan Berdine over, terwijl hij zich aan hobby's wijdde waar zij geen tijd voor had. Deze man zag er misschien uit als een teddybeer – ik stelde me een dikkige man voor, zo een van wie vrouwen zeiden dat hij een hoog knuffelgehalte had – maar ondertussen had hij de dubbele moraal van de moderne macho: hij vond het heel normaal dat zijn vrouw hard werkte voor de kost, en verwachtte tegelijkertijd dat thuis alles op rolletjes liep zonder dat hij een poot uitstak.

'Op het werk is hij helemaal het mannetje. Maar hij laat zijn testosteron achter bij de voordeur als een paar nette schoenen en hangt vervolgens de huisvader uit. Met de nadruk op "hangt".' Berdine zweeg even. 'Soms zou ik willen dat...'

Ze maakte een snelle beweging met haar hoofd, alsof ze een lastige vlieg probeerde weg te jagen. Dat ze haar verlangen – wat het ook was – niet durfde uit te spreken begreep ik maar al te goed. Ik vroeg me af wat ze had willen zeggen.

'Waarom confronteer je hem niet met zijn gedrag?' vroeg Claire. 'Als iemand dat kan, ben jij het.'

Berdine glimlachte. 'Daar vergis je je in, samen met de rest van de wereld.'

‘Ach ja,’ antwoordde Claire, ‘ik zeg dat nu wel zo makkelijk, maar zelf kan ik ook totaal niet primair reageren.’

‘Zo kom je anders niet over,’ zei ik.

‘Maar is dat het niet?’ vroeg Frederique. ‘Dat we onder elkaar iemand anders zijn dan in het gewone leven?’

Claire pakte haar vlecht en bestudeerde het pluizige uiteinde. ‘Ik heb momenteel een behoorlijke hekel aan het gewone leven. Eigenlijk ben ik het liefst online.’

‘Ik ook!’ riepen Frederique en ik tegelijkertijd.

‘Is dit nu diep tragisch of een reden tot vreugde?’ vroeg ik.

‘Beide,’ stelde Frederique zonder te aarzelen. ‘Als je het mij vraagt, weten we die twee kwaliteiten aardig te verenigen.’ Ze nam een slok, draaide haar glas in het rond, zodat de wijn bijna over de rand klotste. ‘Ik had altijd een hekel aan vrouwen die een hekel aan mannen hebben. Van die types die geen leuke man kunnen vinden en er dan maar een levenshouding van maken om zuur te doen over de andere soort. Maar ik begin te vrezen dat ik zelf ook zo iemand ben geworden.’

‘Jouw man werkt toch tachtig uur in de week? Hoe kun je nou een hekel aan iemand hebben die je nooit ziet?’ vroeg Berdine uitdagend.

Frederique keek haar kalm aan. ‘Als je hem zou ontmoeten, zou je onmiddellijk gecharmeerd van hem zijn. Lang. Strak in het pak. Grijzende slapen. Uiterst bedreven in de conversatie. Geestig, ook dat...’

‘Ik voel een “maar” aankomen,’ zei ik.

‘Hij is perfect,’ knikte Frederique. ‘De ideale echtgenoot. Behalve als je met hem getrouwd bent.’

‘Een steen geeft meer warmte dan hij,’ citeerde Claire een zin die Frederique had geschreven.

‘Ach, dat vindt hij ook van mij. Misschien werken we verkeerd op elkaar in.’ Frederiques gezicht betrok en ze nam snel een slok wijn. Ik kon me niet voorstellen dat deze vrouw ooit hilde, maar ze leek er dichtbij te zijn.

‘En hoe is het met D.?’ vroeg ze aan mij.

‘Duncan voluit. Goed.’ Met haar onverwachte vraag bracht ze me van mijn stuk. ‘Of eigenlijk niet goed,’ herstelde ik. ‘Hij is behoorlijk somber. Ik heb het vermoeden dat hij depressief is, maar zelf ontkent hij dat. Vroeger maakten we tenminste nog ruzie, nu ontwijken we elkaar voornamelijk. En als Molly, mijn dochter, erbij is, doen we beleefd aardig. Ik weet niet wat ik eraan moet doen. Hij wil niet praten, hij háát praten.’

‘Maakt hij op anderen ook een depressieve indruk?’ vroeg Claire.

Ik lachte. ‘Je bedoelt: wordt hij alleen somber bij mij in de buurt? Zou kunnen. We doen nauwelijks meer leuke dingen samen. Ik krijg hem met geen mogelijkheid de deur uit. En áls hij op stap gaat, is het met vrienden.’

‘LDD’en noemt Trudie dat,’ zei Berdine. ‘Leuke Dingen Doen. Hij vindt het een straf.’

Claire glimlachte alsof ze aan iets grappigs dacht. ‘O ja? Voor Ben bestaat het leven uit LDD’en. Alles wat naar verantwoordelijkheid ruikt, maakt hem misselijk.’

‘Wat doet jouw man eigenlijk?’ informeerde Frederique.

‘O, hij is directeur van een winstgevend bedrijf, al mag ik dat van hem niet zeggen. Zelf noemt hij zich liever entrepreneur. Hij is een van die internetmiljonairs die in de waan verkeren dat ze nog steeds pionierende jongetjes zijn.’

‘Verschoten t-shirt, spijkerbroek, stukgelopen gympen?’ vroeg ik.

Claire lachte. ‘Dat is hem ten voeten uit. Zijn nieuwste plan is om de boel te verkopen en op wereldreis te gaan. Let wel, met een rugzak en dan het liefst in de smerigste hostels. Wat hij niet wil begrijpen is dat reizen voor zo min mogelijk geld alleen werkt als je geen geld hébt.’

Het kostte me geen moeite een steenrijke eind-dertiger voor me te zien die zich kleedde als een slonzige student, maar ik kon dit beeld niet goed rijmen met Claires bijna ouderwetse verschijning. Ze had niets ruigs of antiburgerlijks over zich.

‘En waar blijf jij in dit verhaal?’ vroeg Berdine.

‘Nergens. Ik wil niet mee.’ Claire greep weer naar haar vlecht. ‘Hij

doet beledigd, maar volgens mij is hij stiekem opgelucht. Kan hij lekker de vrijgezel uithangen. Als hij gaat, tenminste. Ik moet het nog zien. Hij verwijt mij altijd dat ik materialistisch ben, maar ik vraag me af of hij zijn comfortabele leventje kan missen.’

‘Hij roept iets te vaak dat geen haar op zijn hoofd eraan denkt om een Porsche te kopen,’ citeerde ik.

‘En maar in die oude bak blijven rijden,’ verzuchtte Claire. ‘Maar ja, hoe vaker ik zeg dat hij een keer een normale auto moet kopen, hoe minder hij het van plan is.’

‘Jij kwam anders in een fraaie auto aanrijden,’ zei Berdine.

Claire glimlachte. ‘De Audi A6 is officieel van mij.’

Het beviel me dat de andere drie de neiging hadden om op luchtige toon hun observaties te delen, alsof ze hun eigen woning dagelijks met een verrekijker bespioneerden en smulden van de kleine huiselijke drama’s die zich er afspeelden. Ik herkende de neiging om elke plotwending, hoe onaangenaam ook, te beschouwen als een welkome onderbreking van de dagelijkse sleur. Toen Duncan twee avonden geleden tegen me schreeuwde dat ik een slechte moeder was omdat ik Molly voor de derde keer die week magnetronvoedsel had voorgezet, kon ik niet wachten tot ik de anekdote online had opgedist. Natuurlijk vond ik het kwetsend wat hij had geroepen, maar tegelijkertijd begonnen mijn vingertoppen te tintelen. ‘Notities van een huwelijk’ noemde ik de verhalen die ik mijn chatgenoten stuurde. Als ik mijn notities nalas, bekreep me desalniettemin een gevoel van treurigheid. De scheidslijn tussen ironie en bitterheid was dun. Vond Duncan werkelijk dat ik een slechte moeder was, of riep hij dat alleen maar omdat hij wist dat hij me zo het hardst raakte? En welke van de twee opties was erger? Ik bleef bij de gedachte dat Duncan en ik in de kern van elkaar hielden. Dat we vergissingen maakten, maar dat wij samen geen vergissing waren.

De voorvallen die de anderen chatten, hakten er flink in. Niet omdat hun mannen erger waren dan die van mij, maar omdat het me zo bekend voorkwam. Het schokkende was dat ik niet geschokt was. Het waren eindeloze variaties op eenzelfde thema, was ik gaan in-

zien. Twee mensen die elkaar ooit gelukkig maakten – of dachten dat te doen – en elkaar nu voornamelijk ongelukkig maakten. Laatst chatte Frederique aan mij: ‘Gunt jouw man je nog het beste?’ En toen ik bevestigend antwoordde, vroeg ze: ‘Weet je dat zeker?’ Nee, ik wist het niet zeker. Dat waren de momenten waarop de doos tisses naast de computer zijn nut bewees.

Toen de tweede fles leeg was en we de derde aanbraken, concludeerde ik dat Frederique, Berdine en Claire geen vreemden voor me waren. Ik moest wennen aan hun verschijning, hun stem en hun manier van bewegen, maar in wezen kende ik ze al.

Veel te laat, tegen enen, namen we afscheid van elkaar. We gaven elkaar één kus op de wang in plaats van drie, een stuk intiemer dan dat kleffe repeterende gezoen, alsof we vooraf een code hadden afgesproken – achteraf geloof ik dat Frederique het voortouw nam, maar ik was die avond te aangeschoten om het zeker te weten. We bezwoeren niet dat we dit snel weer moesten doen, omdat we wisten dat we elkaar opnieuw zouden treffen.

Voor de deur van het café gingen we uiteen, roepend hoe vreselijk laat het was – we moesten de volgende dag werken. Het regende nog steeds, maar ik klapte mijn paraplu niet uit en rende naar mijn auto, grijnzend als een dwaas. Zelfs de bon onder mijn voorruit veranderde niets aan mijn gezichtsuitdrukking.